

„BÉRC APA IS ILLEG” Pécsi Gabriella posztumusz verseskötetei

Nem mindennapi találkozóra került sor 2007. március 23-án a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban. A Szerencsejáték Zrt. képviselője pénzadományt nyújtott át a Zalaegerszegi Könyvtárpártoló Alapítványnak, s az adomány többek között Pécsi Gabriella válogatott költeményeinek és anagramma verseinek kiadását volt hivatva elősegíteni. Nomen est omen – a Szerencsejáték Zrt. (ha csak halála után is), de szerencsét hozott a sokat szenvedett költőnek, egykori könyvtáros kollégánknak, s így annyi évi hallgatás után méltó módon jelenhetett meg az olvasóközönség előtt. A versesköteteket, melyeknek címe: *Tolláskodom fellegen / Válogatott versek*, illetve *Kvantumos nyelvtörténetek / Anagramma versek a kilencvenes évek közepéről*, a Pannon Tükör Kiadó jelentette meg. A két, lehető legavatottabb szerkesztő és válogató Baranyai György és Péntek Imre voltak.

Pécsi Gabriella az 1960-as évek fiatal költőnemzedékének egyik jellegzetes, tehetséges alakjaként vált ismertté. Édesapja is elismert költő volt – Pákolitz István – így családnevének megváltoztatása az önálló művészegyéniség identitáskeresésének kifejezése is volt. Pécsi és szegedi tanulóévei után, egy viharos szerelem következtében került Zalaegerszegre, ahol 1964-től 2001-ig könyvtárosként dolgozott; a Zala Megyei Levéltárból ment nyugdíjba 2001-ben. 2006-ban hunyt el. Verseit a Tiszatáj című szegedi székhelyű folyóirat közölte először, ahol Ilia Mihály vette szárnyai alá. 1973-ban a Móra Kiadónál Kormos István szerkesztésében jelent meg első verseskötete, a *Ki népei vagytok? Tíz év múlva a zalaegerszegi városi tanács támogatásával* adták ki *Vadalmasortűz* című verseskötetét, majd újabb kilenc év múltán, 1992-ben a Szépirodalmi Kiadó vállalkozott egy kötet kiadására, *Fogadjatok örökbe* címmel. Ezután még két, gyermekeknek szóló könyvet készített, a *Göcseji Legendát* és a *Madaras mesét*. Nagy munkája volt – férjével, Baranyai Györggyel közösen – a *Nádas Péter bibliográfia*, mely 1994-ben jelent meg, és ma is használható adatbázis a megyei könyvtár honlapján.

Válogatott versei felölelik életművét – ma is elevenen szólnak, azzal a rendkívüli érzékenységgel és felkészültséggel, amellyel annak idején megjelent a szépirodalom színpadán. Kinyitotta élete könyvét – írt a szerelméről ugyanúgy, mint magányáról, meg nem született gyerekeiről. Eltársalgott Virginia Wolffal, belebújt Sylvia Plath vagy Szergej Jeszenyin világába, levelet írt Francis Jammes-nek. Ahogy Péntek Imre írja „hitt abban, hogy a dolgok milyenségét csak az érdekes, agresszív gyönyörűség tudja pontosan kifejezni: a szó.”

A „közönséges” költészet mellett már régóta izgatták a szó felbontásával és újraértelmezésével végzett nyelvi kísérletek – így fordult az anagramma versek* világához. Ennek a kötetnek a megjelenése valódi nyereség, hiszen nemcsak egy, a versírás közben melléktermékként képződő játékról van szó, hanem tudatosan építgetett költői világról, „poétikai többletről”. 357 költő, író, kritikus nevét használta fel, köztük a sajátját is – ld. e recenzió címét. Az anagramma vers nem adja meg olyan könnyen magát – egyszerre fontos a tartalma, a ritmusa, a hangulata. Van, amelyik vizuálisan, van, amelyik leginkább csak hangosan élvezhető (pl. az Arany János nevére írt Gomoly

* Az anagramma régóta ismert műfaj: egy név, egy szó betűinek átrendezése, melynek új értelme, új hangulata keletkezik, de utal az eredetire.

a pusztán című vers.) Döbbenetes erejű a József Attila emlékét idéző Sermo a síneken; s talán a legszebb mind közül a Keresztury Dezső nevére írt rövid anagramma vers. Ezt idézve kívánunk tartalmas és kellemes olvasást Pécsi Gabi verseihez:

*Órizd szekeres út
Zeuszi kert s erdő.*

Kiss Gábor

MEGMARADÁS ÉS MŰVELŐDÉS PEREMHELYZETBEN

Zágorec-Csuka Judit:
**A SZLOVÉNIAI MAGYAR KÖNYVKIADÁS-,
SAJTÓ- ÉS KÖNYVTÁRTÖRTÉNET 1945-TŐL 2004-IG**
(Lendva, 2007. 478 + 2 p.)

Különleges könyvet vehet a kezébe a Muravidék története iránt érdeklődő olvasó, ha Zágorec-Csuka Judit most megjelent kézikönyve után nyúl.

Különleges a szerző, és különleges a vidék is, melynek művelődéstörténetéről összegzést elkészítette. Zágorec-Csuka Judit a Muravidék értelmiségének egyik legszínesebb képviselője: egyszerre könyvtáros, költő, műfordító, irodalom- és művészettörténész – munkásságát épp az általa most készített kötet mutatja be a legteljesebben. (A kézikönyv alapja a szerző PhD dolgozata volt, melyet 2006-ban védett meg az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszékén tett doktori vizsgáján.) Szűkebb hazája, a Muravidék maga is egy különlegesség a magyar „glóbuszon”: a jelenlegi országhatártól nyugatra, a Mura folyótól északi irányban az osztrák határig nyúló terület ebben az elnevezésében korábban nem létezett – az első világháborút követő szerb megszállás, a trianoni békeszerződés és azt követő történelmi viharok (1941-es magyar visszacsatolás, 1945-től újabb jugoszláv uralom, az önálló Szlovénia megalakulása) alakították, gyúrták mai formájára. Eredetileg két magyar vármegye, Vas és Zala legnyugatibb területét foglalta magába, őshonos szlovén (vend) magyar és német lakossággal. A magyar nyelvű népesség Alsólendván és környékén, ettől északra a Hetés és az Órség falvaiban élt, azonosságtudata is ezt képezte le. Bár az első világháború végéig is peremhelyzetben voltak, Magyarország szerves részeként ezt még nem érezték, hiszen úttal–vasúttal, közigazgatással, iskolákkal, művelődéssel együtt az országhoz tartoztak. Mindezt drámai módon változtatta meg a berendezkedő jugoszláv hatalom: a határ elzárása, a vasúti kapcsolatok tönkretétele, a magyar identitás elleni tudatos hadviselés iszonyú próbatétel elé állította az itt maradt magyarságot. Elvágva Magyarországtól, messze kerülve az egyébként felélénkítő jugoszláviai (bácskai, bánáti) magyar kulturális központoktól, kitéve a hatóságok betelepítésekkel kísért elszlávosító törekvéseinek – nem csoda, hogy a trianoni döntés idején még legalább 25 ezres lélekszámú szlovéniai magyarság erős fogyásnak indult. A második világháború idején történt visszacsatolás csak részben hozott enyhületet, de újabb konfliktusokat és tragédiákat is okozott: a „vend-kérdés” kiélezése újabb feszültségeket

keltett az évszázadok óta együtt élő nemzetiségek között, a zsidók elhurcolása pedig a döntően magyar érzelmű polgári réteg további gyengülését is okozta. Megsínylette a vidék a sztálini–titói szembenállást is, hiszen a magyar oldalon az ötvenes évek elején egy elképesztő méretű erődrendszert építettek ki, amelyhez a másik oldalon is fokozott határőrizet, kitelepítés társult – a peremvidéki lét ennél borzasztóbb már nem is lehetett volna.

Az itteni magyarok mégsem hagyták el magukat – a titói Jugoszlávia egyik sajátos alap gondolatára, az öngazgatásra támaszkodva, 1954-ben az immár Muravidéknek nevezett országrészben megalakult a Magyar Közművelődési Bizottság, melynek elnöke Vljaj Lajos költő lett; innen számíthatjuk talán az önálló, most már muravidéki identitású magyar kultúra talpra állását, melyet ez a kézikönyv oly bőséggel, művekre–alkotókra–körülményekre részleteiben is kitérve, elének tár. Láthatjuk az anyanyelvű *szépirodalom* megszületését, az eredetileg cipésmester, majd baloldali politikus Vljaj Lajos 1961-ben megjelent *Versek* című kötetétől napjainkig, olyan karizmatikus egyéniségek, mint Szúnyogh Sándor, Varga József, vagy az újabb nemzedékek képviselői, Bence Lajos, Göncz László, Halász Albert és maga a szerző, Zágorec-Csuka Judit bemutatásával. Az említett költők, írók azután feltűnnek a különböző *tudományok* (néprajz, nyelvészet, történettudomány), a *folyóirat-kiadás*, a *könyvkiadás* területén is, majd a *rádióknál*, *televízióknál*, az *iskolák* és *könyvtárak* tevékenységének számbavételénél is – jelezve, hogy a művelődés évtizedeinek krónikája egyúttal e maroknyi magyar népcsoport magára találásának, szinte teljes értékű társadalmi csoporttá válásának története is. Az egykor döntően paraszti–kispolgári, izoláltan élő népességnek ma már saját politikai vezető rétege, saját identitású értelmisége, tudósai, művészei, vállalkozói vannak. Iskolarendszere anyanyelvű alap-, közép- és felsőfokú tanulmányokra is lehetőséget ad.

A kézikönyvet forgatva, sok érdekes, tanulságokkal bíró megállapítást tehetünk. Láthatjuk, hogy a 60-as évek enyhülését kihasználva, a 70-es évektől milyen sokrétű kapcsolatrendszert tudtak kiépíteni az anyaországgal, annak intézményeivel. Szinte példa nélküli, ahogy a területet valamikor magába foglaló két egykori megye, Vas és Zala segítette (és segíti napjainkig) az itteni magyarságot, méghozzá nem külön-külön, hanem egy közös, háromoldalú, évente megújított megállapodás alapján. Ebben élnek a kulturális intézmények, így a könyvtárak is. Láthatjuk azonban azt is, hogy a deklarált nemzetiségi jogok önmagukban keveset érnek, csak egységes fellépéssel, közös akarattal használhatók fel a közösség érdekében (szomorú példa erre a nemzetiségi könyvtári ellátás esetében fellépő megosztottság).

A legnagyobb problémát jelenleg a magyar népesség fogyása jelenti: a kétnyelvű oktatás, a egyes házasságok minden erőfeszítés ellenére „koptatják” a magyarságot. Maga a könyv is nyújt erre számos riasztó példát: magyar nyelvű szövegben, a magyar nevek több helyen szlovén helyesírással szerepelnek. (A recenzens kérdésére korábban az egyik érintett azt válaszolta, hogy így lett anyakönyveztve...) Márai Sándor egyik versében arra figyelmeztet, hogy magyarságunk elvesztésének jele, ha nevünkről lehull az ékezet – köszönet Zágorec-Csuka Juditnak és a szlovéniai magyar értelmiségieknek, hogy nem engedik lehullani ezeket az aprócska, de igen fontos jeleket. Dolgoznak, írnak, tanítanak – mindannyiunk épülésére.

Kiss Gábor

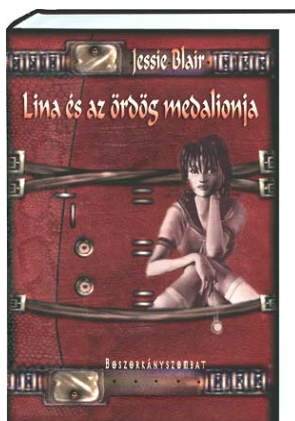
FIGYELŐ

„HA EZ VELEM IS MEGESNE”

Könyvajánló

Tisztelt Könyvtárvezetők, Gyermekkönyvtárosok! Engedjék meg, hogy röviden bemutatkozzam: Ormos Gyuláné, Csizmazia Éva vagyok. 1956 decemberében születtem Dombóváron. Kislánnyal, Alexandrával, nemrégiben költöztünk Lentibe, ahol a helyi városi könyvtárban dolgozom.

Gyermekkoromtól fogva érdekelték a könyvek: krimik, történelmi- életrajzi regények, és minden egyéb, ami a kezembe került. Sokszor éreztem készletet, hogy én is írásba kezdjek, de munkám nem tette lehetővé. Végül, idősödő fejjel, belevágtam. Egy ifjúsági könyvem, mely a *Boszorkányszombat* sorozat első részét képezi, Jessie Blair írói álnéven, „**Lina és az ördög medalionja**,” címmel, a Jonatán Könyvmolyképző gondozásában, 2005 decemberében jelent meg, s tervezik a második és harmadik rész kiadását is.

A könyvet a kiadó 12 éves kortól ajánlja, olvasása közben lehet borzongani, nevetni és átélni, mi történne akkor, ha *ez velem is megesne*... Főszereplője egy hétköznapi tünő kislány, akiről menet közben kiderül, hogy valamiben mégiscsak különbözik a társaitól. Egy váratlan helyzetbe cseppenve ráébred, hogy különleges dolgot örökölt: a boszorkányság hatalmát. Eleinte komikus helyzetekbe keveredik, majd a folytatás egyre ijesztőbb, komolyabb méreteket ölt. Legfőbb ellensége *odalent* végzi, aki, elárulom, a folytatásban immár nem egyedül, hanem egy Lina korabeli lánnyal tér vissza. A második könyvben a szerelem sem kerüli el a főszereplőt, mely elég sajátos módon érkezik hozzá. A könyv A5-ös méretű kötött, védőborítással, oldalszáma 255. Bővebb információ a www.jonatan.hu honlapon található.

Amennyiben felkeltettem érdeklődésüket, és úgy döntenek, hogy szívesen találkoznának velem könyvtárunkban, kérem, keressenek meg, hogy a részleteket megbeszélhessük.

Köszönöm a Szerkesztőknek, hogy lehetőséget biztosítottak számomra a bemutatkozásra! várom szíves visszajelzésüket:

Ormos Gyuláné

Elérhetőségeim:

Tel: 06-20- 211-5406

E-mail: eva1956@vipmail.hu

FIGYELŐ

ÉRDEKELTSÉGNÖVELŐ TÁMOGATÁS 2007-BEN ZALA MEGYÉBEN

Sorszám	Település neve	Támogatás (e Ft)
1.	Alsópáhok	21
2.	Bak	29
3.	Balatongyörök	48
4.	Becsehely	34
5.	Bókaháza	12
6.	Borsfa	31
7.	Cserszegtomaj	67
8.	Csömödér	18
9.	Csörnyeföld	38
10.	Felsőrajk	17
11.	Galambok	30
12.	Gellénháza	33
13.	Gelse	71
14.	Gyenesdiás	84
15.	Hévíz	158
16.	Hottó	15
17.	Karmacs	12
18.	Kávás	14
19.	Kehidakustány	22
20.	Keménfa	12
21.	Kerkaszentkirály	11
22.	Keszthely	999
23.	Kisbucsa	15
24.	Lenti	280
25.	Letenye	231
26.	Lovászi	86
27.	Miháld	14
28.	Molnári	16
29.	Murakeresztúr	26
30.	Muraszemenye	21
31.	Nagykanizsa	1 659
32.	Nagykutas	11
33.	Nagyrécese	17

Sorszám	Település neve	Támogatás (e Ft)
34.	Nemeshetés	23
35.	Nemesrádó	12
36.	Ozmánbük	30
37.	Pacsa	50
38.	Pakod	45
39.	Petrivente	14
40.	Pókaszepetk	35
41.	Pölöske	17
42.	Pusztamagyaród	25
43.	Pusztaszentlászló	14
44.	Rezi	12
45.	Salomvár	15
46.	Sand	14
47.	Sármellék	42
48.	Söjtör	27
49.	Szepetnek	52
50.	Teskánd	18
51.	Türje	38
52.	Várvölgy	21
53.	Vaspör	30
54.	Vonyarcvashegy	100
55.	Zalaapáti	23
56.	Zalacséb	14
57.	Zala megye	944
58.	Zalaegerszeg	898
59.	Zalaháshágy	17
60.	Zalakaros	74
61.	Zalacomár	62
62.	Zalalövő	191
63.	Zalászentbalázs	33
64.	Zalászentgrót	182
65.	Zalászentgyörgy	15
66.	Zalászentiván	27

FIGYELŐ

NKA KÖNYVTÁRI KOLLÉGIUM PÁLYÁZATI EREDMÉNYEI

(2007 április)

Név	Hely	Pályázat leírása	Megítelt összeg	Pályázat szám
Deák Ferenc Megyei Könyvtár ¹	Zalaegerszeg, Lenti	Elektronikus ügyintézés ismereteinek elsajátítására szervezett tanfolyamok lebonyolítására	1.300.000 Ft	2108/590
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	Zalaegerszeg	Fogyatékkal élő gyermekek könyvtári integrációját elősegítő foglalkozássorozat lebonyolítására	500.000 Ft	2104/989
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	Zalaegerszeg, Zala megye	Megyei rendezvények lebonyolítására a könyvtárak összefogása a társadalomért projekt keretében	1.200.000 Ft	2104/1068
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	Zalaegerszeg	Könyvtári szolgáltatások népszerűsítését szolgáló kiadvány készítésére	206.000 Ft	2135/291
Polgármesteri Hivatal, Gellénháza	Gellénháza	Szakmai eszközfejlesztésre, korszerűsítésre a művelődési ház könyvtárában	592.740 Ft	2105/1049
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	Zalaegerszeg	A Zala megyei büntetés-végrehajtási intézet fogvatartottai könyvtári ellátásának javítására letéti rendszerben	150.000 Ft	2110/371

¹ A József Attila Városi Könyvtárral és a Lenti Városi Könyvtárral közös projekt.